

нується зменшення кількості вищих навчальних закладів, тому країна повинна оптимізувати видатки державного бюджету на навчання, змінити структуру державного замовлення фахівців за напрямками та рівнями підготовки.

Не останню роль у зміні особливостей інвестування держави в освіту мають відігравати: нормативно-правові акти, пріоритетні напрями державних перетворень, визначених Президентом України, пріоритетні напрями інвестування, проблемні напрями розвитку України, визначені міжнародною спільнотою, пріоритетні напрями для навчання, визначені самими учнями.

Література

1. Александров І. О., Амоша О. І., Антонюк В. П., Багрова І. В., Балтачєєва Н. О., Біла С. О. Майбутнє України: стратегія поступу: монографія / НАН України; Інститут економічних наук України; Академія економічних наук України. — Донецьк : Юго-Восток, 2008. — 304 с.
2. Бюджет для освіти на 2012 рік: перехід від утримання до інвестування. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/7508-byudzhzet-dlya-osviti-na-2012-rik-perekhid-vid-utrimannya-do-investuvannya>
3. Випускники шкіл про себе (соціологічний вимір). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/7539-vipuskniki-shkil-pro-sebe-sotsiologichni-vimir>
4. Гадзало А. Я. Розвиток теорії людського капіталу в економічній науці / А. Я. Гадзало // Науковий вісник НЛТУ України. — 2009. — № 19.10. — С. 311—317.
5. Доклад о человеческом развитии 2011. Устойчивое развитие и равенство возможностей: лучшее будущее для всех. / Пер. с англ.; ПРООН. — М.: Издательство «Весь Мир», 2011. — 188 с.
6. Длугопольський О. В. Теорія економіки державного сектора: Навчальний посібник. — Тернопіль: Економічна думка, 2007. — 488 с. — С. 239.
7. Красота О. В. Роль людського капіталу у підвищенні конкурентоспроможності національної економіки // Теоретичні та прикладні питання економіки. — К.: Київський університет, 2009. — С. 138—143.
8. Макконел К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика / К.Р. Макконел., Брю С.Л. — М.: Республика, 1992. — 486 с.
9. Табачник ініціює скорочення кількості ВНЗ до 90. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://ukr.obozrevatel.com/news/tabachnik-initsiyue-skorochennya-kilkosti-vishiv-do-90.htm>.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2012 р.

УДК 658.5 : 338.45 (477)

С. М. Клименко, канд. екон. наук,
доцент, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СУЧАСНА ЕТИМОЛОГІЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

У роботі досліджено трактування категорії «розвиток підприємства». Розглянуто співвідношення понять «розвиток», «зростання», «функціонування», «удосконалення». Надано опис базових концепцій розвитку підприємства. Наведено джерела та рушійні сили розвитку підприємства.

В работе исследованы трактовки категории «развитие предприятия». Рассмотрено соотношение понятий «развитие», «рост», «функционирование», «совершенствование». Предоставлено описание базовых концепций развития предприятия. Приведены источники и движущие силы развития предприятия.

In this work investigated category «enterprise development». Considered The correlation concepts of «development», «growth», «operation», «improvement». Provided the description of the basic concepts of the enterprise. An source and driving force of enterprise development.

Ключові слова: розвиток, сталий, керований, економічний, організаційний, гнучкий розвиток.

Ключевые слова: развитие, устойчивое, управляемое, экономическое, организационное, гибкое развитие.

Keywords: development, sustainable, managed, economic, organizational, flexible development.

Вступ. У сучасних умовах глобальної конкурентоспроможності, що є рушійною силою розвитку компанії, нестійкості, невизначеності перебігу економічних процесів, існує безліч проблем теоретичного і практичного характеру, пов'язаних з дослідженням суті поняття «розвиток» і суміжних з ним понять.

Аналіз публікацій. Проблеми управління розвитком знайшли значне відображення в економіці, причому як на макрорівні — у формі економічного зростання в роботах Дж. М. Кейнса [9], так і на мікрорівні — в контексті організаційної екології М. Ханнана, Дж. Фрімена [8] та еволюційної економіки Р. Нельсона та С. Уінтера [10].

Результати дослідження. Непередбачувані умови функціонування суб'єктів господарювання характеризуються високим рівнем невизначеності й динамічності та зумовлюють необхідність пошуку нових, відповідних сучасним реаліям методичних підходів до забезпечення успішного довгострокового *розвитку* підприємства. В умовах невизначеності та швидкозмінності конкурентного середовища традиційні методи управління підприємством мало підходять. Оптимальним процесом, який направлений на виживання та стабільне функціонування підприємства в подібних умовах, є розвиток, що є важливою умовою ефективності життєдіяльності підприємства в конкурентній боротьбі.

Починаючи дослідження розвитку підприємства як складної соціально-економічної та інформаційно-технологічної системи, вважаємо за необхідне перш за все визначити такі вихідні позиції: 1) дослідження трактування категорії «розвиток підприємства»; 2) співвідношення понять «розвиток», «зростання», «функціонування», «удосконалення»; 3) систематизація використовуваних термінів (економічний розвиток, стійкий розвиток, гнучкий розвиток, технічний розвиток, ринковий розвиток, організаційний розвиток та ін.). Окремий блок проблеми дослідження розвитку підприємства утворюють питання його джерел і рушійних сил.

Проблема розвитку різноманітних систем (біологічних, соціальних, економічних тощо) залишається дискусійною незважаючи на тривалість і різноспрямованість наукових досліджень. Достатньо навести лише кілька прикладів трактування поняття «розвиток», які представлено у табл. 1.

Таблиця 1

СУЧАСНІ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «РОЗВИТОК»

Автор	Тлумачення
Афанасьев Н. В., Рогожин В. Д., Рудыка В. И. [1]	Розвиток — процес, який ґрунтується на результатах науково-технічного прогресу, що сприяє розвитку виробничих сил і задоволенню потреб суспільства у товарах вищої якості. Процес розвитку безпосередньо пов'язано із зростанням міри ефективності, покращенням бізнес-процесів чи управління ними, в результаті чого досягнуто кількісний чи якісний приріст корисного результату порівняно з попереднім рівнем
Рапопорт В. С. [11]	Процес розвитку припускає якісні й кількісні зміни об'єкта розвитку в напрямку, що забезпечує найбільш повне задоволення власних інтересів і пропонованих ззовні вимог
Кучин Б. Л.; Е. В. Якушева [12]	Розвиток як сукупна зміна в системі у взаємозв'язку кількісних, якісних і структурних категорій
Ерохина Е. А [13]	Розвиток — якісна зміна складу, зв'язків (тобто структури) і функціонування системи, або, коротко, будь-яка якісна зміна системи

Закінчення табл. 1

Автор	Тлумачення
Расвнева О. В. [4]	Під розвитком доцільно розуміти процес формування нової дисипативної структури, виражений у якісній зміні складу, структури і способу (моделей) функціонування системи, який виявляється в лізисній чи кризовій формі і спрямований на досягнення змінюваних глобальних цілей підприємства
Стеченко Д. М., Григорович А., Дука А. П. [14]	Розвиток — 1) процес, який характеризується як якісними, так і кількісними змінами від простішого до складнішого; 2) процес будь-якого роду змін різноманітних форм матерії. У суспільно-економічному житті розрізняють три типи розвитку: прогресивний, регресивний і стагнаційний. Суспільний розвиток спонукає матеріальне виробництво до постійних змін у всіх сферах діяльності. Ці зміни органічно включають всі інноваційні процеси
Мельник Л. Г. [5]	Розвиток — незворотна, спрямована, закономірна зміна системи на основі реалізації внутрішньо властивих їй механізмів самоорганізації

Не складно помітити, що дослідження відрізняються по визначальним щодо розвитку поняттям: які зміни в системі слід ототожнювати з розвитком (якісні, кількісні, чи однаковою мірою ті та ті); зміни в яких компонентах системи віддзеркалюють розвиток — їх склад, зв'язки або виконання системою свого призначення (функціонування) тощо.

Оскільки категорія розвитку є достатньо складною, то доцільним розглянути критерії систематизації розвитку та його різноманітні типи. Типологію розвитку підприємства пропонується здійснювати за двома групами критеріїв. Перша група критеріїв належить до розвитку взагалі — як міжнаукового, філософського і навіть загальнонаукового поняття, друга група критеріїв розглядає підприємство як об'єкт розвитку. Систематизоване представлення дефініції «розвиток» наведено в табл. 2.

Таблиця 2

СИСТЕМАТИЗОВАНА ФОРМАЛІЗАЦІЯ ДЕФІНІЦІЇ «РОЗВИТОК»

Критерій систематизації	Види розвитку	Характер критерію
Характер змін	Екстенсивний (еволюційний) та інтенсивний (революційний)	Загальний
Джерело або першопричина розвитку	Екзогенний та ендегенний	Загальний
Масштаб і складність об'єкта	Індивідуальний і загальний	Загальний
Форма	Прямолінійний, драбинно-поступальний, ламаний, хвилеподібний, спіралеподібний	Загальний
Представлення суб'єкту розвитку	Прожективний, непрожективний	Спеціальний (тільки за умов виділення суб'єкта розвитку)
Виділення вектору розвитку	Векторний, квазіхаотичний	Спеціальний (розвиток підприємства)
Кількість виділених векторів	Одновекторний, багатовекторний, фронтальний	Спеціальний (розвиток підприємства)
Комплексність змін	Однопроектний, односферний, і холічний	Спеціальний (розвиток підприємства)
Кількісна характеристика змін	Прогресія, дегресія, пульсація та незмінність	Спеціальний (розвиток підприємства)

[Розроблено за матеріалами [3]]

Розвиток підприємства може бути проведено в двох різних формах: революція (стрибок, фазовий перехід, катастрофа, яка передбачає докорінну зміну підприємства) та еволюція (форма розвитку, яка передбачає поступальну, повільну, плавну якісну зміну на основі адаптації підприємства до умов середовища, що змінюється). Особливістю еволюційного етапу розвитку є поступова зміна якостей системи, це період з прогнозованими лінійними змінами. Але в той же час відбувається збільшення внутрішньої нерівноваги, що відчувається як наростання кризових явищ. У міру наростання внутрішньої нерівноваги промислове підприємство наближається до точки біфуркації. У цій точці еволюційний шлях розгалужується. Підприємство стає дуже чутливим до зовнішніх і внутрішніх впливів і подальший його розвиток набуває революційної форми.

Залежно від джерела або першопричини виділяють розвиток екзогенний та ендегенний. Іноді екзогенний розвиток, тобто такий, який визначається зовнішніми відносно об'єкту, що розвивається, причинами, вважають несправжнім. У той же час така точка зору є неоднозначною, оскільки само поняття розвитку не конкретизує необхідне джерело або рушійні сили змін, що відбуваються. Ендегенним є такий розвиток, джерело та першопричина якого знаходиться всередині об'єкта або системи, що розвивається. Зазвичай, рушійною силою ендегенного розвитку є протиріччя всередині об'єкта розвитку, виникнення й поширення яких приводить до його якісних змін. Для екзогенного розвитку основою також може бути протиріччя, але це протиріччя знаходиться поза межами об'єкта розвитку — у зовнішньому середовищі або між об'єктом і зовнішнім середовищем.

Залежно від складності об'єкту розвиток може бути індивідуальним і загальним. Індивідуальний розвиток у науці — це розвиток окремої істоти або окремого неподільного об'єкта, причому, звичайно, що неподільність об'єкта розглядається не з критерію атомарності: сам об'єкт може мати складну структуру, але його окремі частини не формують цілісності на рівні об'єкта. Поняття загального розвитку використовується стосовно складної системи — фізичної, біологічної або соціальної.

Розвиток може мати різні форми: бути прямолінійним, драбинно-поступальним, ламаним, хвилеподібним, спіралеподібним тощо. Форма розвитку визначається характером змін, інтенсивністю у часі, періодичністю змін та їхньою повторюваністю. Причому зрозуміло, що мається на увазі саме повторюваність, а не циклічність

Розвиток щодо представлення суб'єкта розвитку про стан об'єкта розвитку в часі і його зміни може бути прожективним і непрожективним. Такий розподіл розвитку спирається ще на ідеї Платона щодо світу і світу ідей, які стали основою розвитку Європейського світогляду і значним чином вплинули на розвиток планування, фактично зробивши його основою в управлінні. Суть прожективного розвитку полягає у тому, що самим змінам об'єкта розвитку передують формування уяви про майбутній його стан у суб'єкта розвитку (у свідомості, якщо суб'єктом розвитку виступає людина або група людей), яка надалі проектується на об'єкт розвитку у будь який момент часу, дозволяючи нівелювати можливі відхилення реального стану об'єкта в процесі розвитку від представлення такого стану. Тобто, за умов прожективного підходу щодо розвитку передбачається, що об'єкт розвитку перейде від свого поточного стану до певного представленого та описаного майбутнього через сукупність заздалегідь визначених змін. Причому автентичність реального стану та «уявного стану» забезпечується використанням «критеріїв істини» — кількісно та якісно виражених ознак або характеристик об'єкту розвитку. На відміну від прожективного розвитку непрожективний розвиток спирається на ідеї східної та китайської філософії і передбачає зміни об'єкту розвитку без створення конкретного попереднього образу змін, спираючись на найкращий з можливих варіантів його змін, який визначається співвідношенням внутрішніх якостей об'єкта та очікуваних змін у зовнішньому середовищі. Дещо спрощуючи сутність кожного з прожективного та непрожективного розвитку, слід зазначити, що перший може ще бути названий цілеплановим, оскільки його використання передбачає

встановлення чітко визначеної цілі та плану дій з її досягнення. Другий є ситуативним, оскільки його наявність не передбачає заздалегідь визначених дій, а спирається на інтуїцію (якщо мова йде про характер або інструменти впливу суб'єкта розвитку), найкраще використання минулого стану об'єкта розвитку та очікувані зміни у зовнішньому середовищі.

Конкретизація поняття розвитку до такого об'єкта як підприємство дозволяє запропонувати такі критерії класифікації його розвитку, як виділення вектора розвитку, кількість виділених векторів, комплексність змін, кількісна характеристика змін. Розвиток сам собою, як вже було розглянуто, потребує певного цільового руху. Тому розвиток підприємства за виділенням вектору розвитку може бути векторним або квазіхаотичним. Під вектором розвитку пропонується розуміти сукупність безперервних послідовних змін стану об'єкта розвитку за умов збереження його єдності та цілісності, які обмежені певними обов'язковими умовами або надцілями. Векторний розвиток передбачає наявність і конкретизацію вектора розвитку у формі цілей або надцілей. Квазіхаотичний розвиток здійснюється без формалізації вектора розвитку. Навіть при квазіхаотичному розвитку підприємства такий вектор існує, але він або знаходиться поза межами суб'єкта розвитку, або не конкретизується в системі управління підприємством. Якщо розвиток є векторним, то за кількістю виділених векторів розвитку пропонується виділити одновекторний, багатовекторний і фронтальний розвиток. Одновекторний і багатовекторний розвиток передбачають наявність відповідної кількості векторів. Під фронтальним пропонується розуміти такий розвиток підприємства, при якому виділяється кілька векторів, які є односпрямованими або, як мінімум, несуперечливими, і охоплюють різні функціональні підсистеми підприємства або його поведінку на різних ринках. За критерієм комплексності змін пропонується розрізнати однопроектний, односферний, багатосферний і холічний розвиток підприємства. Однопроектний розвиток підприємства передбачає виконання одного проекту, який спрямований на вирішення окремого завдання, що суттєвим чином не вплине на діяльність підприємства в цілому. Безумовно, реалізація такого завдання може призвести до формування певних змін у діяльності підприємства, однак, у цілому підприємство в більшості випадків суттєво не зміниться. Односферний і багатосферний розвиток підприємства пов'язані, відповідно, з одним або кількома видами його діяльності або функціональними підсистемами. Односферний розвиток може включати кілька різноспрямованих або односпрямованих проектів розвитку, які, однак, знаходяться в межах однієї сфери діяльності підприємства — виробництва, фінансової сфери, соціальної сфери тощо. Багатосферний розвиток передбачає зміни одночасно або послідовно в кількох сферах діяльності підприємства. Холічний розвиток означає розвиток підприємства в цілому, коли навіть за умов збереження цілісності підприємства та його єдності наступний його стан більшою мірою відрізняється від попереднього. Причому найімовірніше, що така відмінність буде мати не тільки кількісний, але й якісний характер.

Зважаючи на синонімічність понять розвитку та зростання, одним з відмінних критеріїв розвитку підприємства слід назвати зміну масштабу діяльності або кількісну характеристику змін. За критерієм кількісної характеристики змін можна виділити такі типи зростання, як прогресія, дегресія, пульсація та незмінність. Ці типи розвитку характеризують зміну масштабу діяльності підприємства. Відповідно до того, що певні ознаки підприємства та показники, що їх характеризують можуть бути визначені як стимулянти, а певні — як дестимулянти, зрозуміло, що прогресія відповідає збільшенню показників-стимулянтів, які характеризують певні риси або ознаки діяльності підприємства, та зменшенню показників-дестимулянтів. Дегресія на відміну від прогресії відповідає зменшенню показників-стимулянтів і збільшенню показників-дестимулянтів. Пульсація відповідає послідовним періодичним коливанням стану підприємства у формі позитивних і негативних змін. Незмінність означає постійність кількісних показників стану

підприємства. Слід підкреслити, що дегресія та незмінність є також типами розвитку, тому що негативні зміни або відсутність жодних змін, що можуть бути кількісно вимірені, можуть супроводжуватися позитивними якісними змінами. Оскільки розвиток передбачає якісні зміни (за наявності інших умов та ознак), то принципово й зменшення масштабу діяльності теж можна вважати за певних умов розвитком підприємства.

Таким чином, розвиток підприємства може характеризуватися кількома його видами. Найкращим для нього буде поєднання інтенсивного, ендогенного, загального, прожективного, фронтального, холічного розвитку.

Виділяють три основних підходи щодо розуміння терміну «розвиток» (4), які зображено на рис. 1, через:

- вивчення і виділення властивостей систем, що розвиваються;
- формування трактувань цього терміна;
- порівняння поняття розвитку з родинними (у плані наукового пізнання поведінки систем) категоріями.

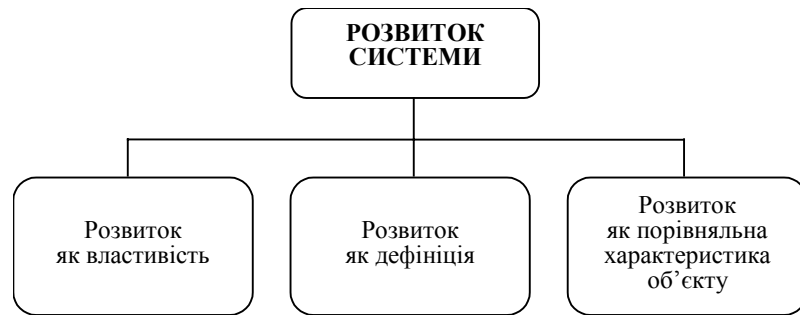

Рис. 1. Існуючі підходи щодо розуміння розвитку системи

Л. Мельник [5, с. 20—24] дотримується першого підходу і відзначає, що наявність таких трьох основних властивостей, як незворотність, спрямованість і закономірність, — вирізняють процес розвитку серед інших можливих змін. Щодо другого підходу до розуміння терміну «розвиток», то погляди вчених дещо розходяться, виходячи з пріоритетності того чи іншого напрямку розвитку системи. Одні пов'язують розвиток лише з прогресом або з ускладненням структури і складу системи. Інші дослідники процес розвитку розглядають тільки як якісні зміни у складі структури системи або як процес адаптації до зовнішнього середовища, яке динамічно змінюється. Третій підхід до вивчення терміна «розвиток» полягає в його розумінні через порівняння з категоріями близькими за змістом (еволюція, прогрес, зростання тощо). О.В. Раєвнева сформулювала власний авторський погляд на цей процес, враховуючи усі три підходи до розуміння розвитку системи: під розвитком підприємства розуміється унікальний процес трансформації відкритої системи в просторі і часі, який характеризується перманентною зміною глобальних цілей його існування шляхом формування нової дисипативної (пов'язаної з витратами) структури і переведенням його в новий атрактор (напрямок) функціонування (4, с. 10).

Співвідношення понять «розвиток», «зростання», «функціонування», «удосконалення»: У багатьох дослідженнях економічний розвиток підприємства тісно пов'язується з його економічним зростанням, під яким розуміється зростаюча здатність підприємства до реалізації своїх виробничих можливостей, зростання обсягу діяльності. Полемізуючи з цим твердженням, слід зазначити, що економічне зростання може відбуватися і за умов відсутності економічного розвитку, в той час як економічний розвиток без економічного зростання є неможливим. Отже, економічне зростання є більш вузьким за змістом поняттям, порівняно з економічним розвитком, хоча й є однією з його передумов.

Багато змін на підприємствах відбуваються в результаті вдосконалювання або раціоналізації, однак не всі зміни можуть розглядатися як заходи, що призводять до розвитку. Вдосконалювання системи приводить до поліпшення тільки деяких характеристик, тоді як внаслідок розвитку відбувається якісна зміна системи взагалі. Отже, розвиток й удосконалювання — це різнопланові явища, більш фундаментальним і визначальним серед яких є розвиток.

Як відомо, в економічній літературі зустрічається кілька концепцій розвитку підприємства, зокрема сталого, керованого, економічного, організаційного, гнучкого розвитку. Коротко охарактеризуємо кожну із них.

Так, під *сталим* розвитком підприємства пропонується розуміти обумовлений впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та такий, що характеризується збільшенням його потенціалу [1].

Економічний розвиток найчастіше розглядається як багатовимірний процес, що охоплює глибоку переорієнтацію та модернізацію всієї економічної системи, передбачає здійснення радикальних змін в інституціональній, соціальній та адміністративній сферах [3].

Усвідомлення взаємопов'язаності розвитку підприємства та стану зовнішнього середовища обумовило виникнення та поширення дефініції «*гнучкий* розвиток» [3].

Під *керованим* розвитком підприємства пропонується розуміти виділену в складі підприємства систему, в якій об'єднані процеси реструктуризації та реінжинірингу, інноваційні та інвестиційні процеси, що ведуть до кількісних та якісних змін у всіх функціональних галузях підприємства, а також контури управління на основі зворотних зв'язків, де вирішуються завдання стратегічного й тактичного управління, а також запускаються механізми самоорганізації оперативного управління розвитком [1].

Результатом *організаційного* розвитку є збільшення потенціалу організації з позиції формування нових здібностей.

Таким чином можна стверджувати, що домінантою поняття організаційного розвитку, керованого розвитку та сталого розвитку є все ж таки єдине поняття розвитку підприємства, яке, незважаючи на наявність певних точок зору щодо його розуміння, а може й завдяки їй, зважаючи на різність висловлених точок зору, потребує певної конкретизації, яку пропонується здійснювати із використанням контент-аналізу.

Висновок. Узагальнюючі наведені та інші досліджені нами трактування категорії «розвиток підприємства» можемо зробити такий висновок: розвиток — це закономірні, якісні, незворотні зміни в економічних системах, які відбуваються під впливом сукупності прогресивних і регресивних, керованих і некерованих процесів в економіці на мікро- та макрорівнях.

Література

1. Афанасьев Н. В., Рогожин В. Д., Рудыка В. И. Управление развитием предприятия: монография. / Н. В. Афанасьев, В. Д. Рогожин, В. И. Рудыка. — Х.: ИНЖЭК, 2002. — 184 с.
2. Погорелов Ю. С. Природа, рушійні сили та способи розвитку підприємства : монографія / Ю. С. Погорелов. — Харків : АдВА, 2010. — 436 с.
3. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи / В. С. Пономаренко. — Х.: ИНЖЕК, 2003. — 328 с.
4. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія / О. В. Раєвнева. — Х.: ИНЖЕК, 2006. — 496 с.
5. Мельник Л. Г. Основи стійкого розвитку: Л. Г. Мельник: Навчальний посібник. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. — 654 с.
6. Гриньова В. М. Соціально-економічні проблеми інноваційного розвитку підприємств: монографія / В. М. Гриньова, О. В. Козирева. — Харків: ИНЖЕК, 2006. — 192 с.
7. Аніскін Ю. П. Управління корпоративними змінами по критерію стійкості: монографія / Ю. П. Аніскін. — М.: Омега-Л, 2009. — 404 с.

8. Hannan M. The Population Ecology of Organizations / M. Hannan, J. Freeman // A. J. S. — 1977. — V. 82. — № 5. — P. 64—69.
9. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости процента и денег / Дж. М. Кейнс; пер. с англ. Н. Н. Любимов; ред. Л. П. Куракова. — М.: Гелиос АРВ, 2002. — 351 с.
10. Нельсон Р. Р., Уинтер С. Дж. Эволюционная теория экономических изменений / Р. Нельсон, С. Уинтер; пер. с англ. М. Я. Каждана. — М.: Дело, 2002. — 536 с.
11. Рапопорт В. С. Развитие организационных форм управления научно-техническим прогрессом в промышленности / В. С. Рапопорт. — М.: Экономика, 1979. — 232 с.
12. Кучин Б. Л.; Якушева Е. В. Управление развитием экономических систем: технический прогресс, устойчивость / Б. Л. Кучин, Е. В. Якушева. — М.: Экономика, 1990. — 157 с.
13. Ерохина Е. А. Теория экономического развития: системно-синергетический подход / Е. А. Ерохина. — Томск: Изд-во Томского ун-та, 1999. — 160 с.
14. Стеченко Д. М., Григорович А. В., Дука А. П. Менеджмент. Словник-довідник: навч. посіб. для студ. ВНЗ. — Хмельницький: Поділля, 2004. — 587 с.
- Стаття надійшла до редакції 15.09.2012 р.

УДК. 33614:658.152

**В. З. Потій, канд. екон. наук, проф.,
А. П. Куліш, канд. екон. наук, проф.,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»**

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ У КАПІТАЛ

У статті досліджено сутність фінансових ресурсів і капіталу підприємства. Сформульовано теоретичні підходи трансформації фінансових ресурсів у капітал.

В статье исследована сущность финансовых ресурсов и капитала предприятия. Сформулированы теоретические подходы трансформации финансовых ресурсов в капитал.

The essence of financial resources and the company's capital were analyzed in the article. The theoretical approaches of transforming the financial resources into capital were formulated.

Ключові слова: фінансові ресурси, сукупні фінансові ресурси, капітал, рух капіталу, приращення капіталу, трансформація фінансових ресурсів у капітал.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, совокупные финансовые ресурсы, капитал, движение капитала, наращивание капитала.

Key words. Financial resources, aggregate financial resources, capital, capital transfers, capital strengthening

Постановка проблеми. У сучасних економічних умовах господарюючий суб'єкт для успішного функціонування має приділяти увагу різним аспектам своєї діяльності. Ринкові економічні відносини потребують принципово нових підходів до вирішення проблеми достатності капіталу для його фінансово-майнового забезпечення. Саме забезпеченість підприємства фінансово-майновими засобами є основою економічної стабільності не лише самого підприємства, а й країни в цілому. За цих умов одним із основних завдань є удосконалення формування фінансового капіталу.

Важливим у формуванні фінансового капіталу підприємства є процес трансформації фінансових ресурсів у капітал.

Саме з огляду на ці проблеми виникає необхідність дослідити та науково обґрунтувати взаємозв'язок фінансових ресурсів і капіталу.

Мета статті — теоретичне дослідження й обґрунтування процесу трансформації фінансових ресурсів у капітал. Досягнення поставленої мети передбачене через проведення порівняльного аналізу поглядів різних науковців щодо сутності фінан-